

Pojmy a události, které jsou zde uvedeny budou podkladem pro tvorbu zápočtového testu z předmětu Základy historického učiva. Tento dokument byl vytvořen na základě seminárních prací studentů tohoto předmětu. Slouží především pro opakování k tomuto testu a nelze jej chápat jako studijní materiál k předmětu. Kvůli nedostatkům v uložených seminárních úkolech na ISu nedoporučuji bez kontroly Vaše seminární práce jakkoliv ve výuce používat.

Antropologie: (od řeckého slova anthropos – člověk). Je to věda o člověku (v nejširším slova smyslu), o jeho tělesných i psychických vlastnostech, o funkcích jeho těla od narození až do dospělosti, jejich ovlivnění dědičností, tělesnou aktivitou, chorobami a stárnutím

Hominizace (polidštění) Je to proces postupných tělesných i sociálních změn.

Sapientace (zmoudření) Vývoj primátů k člověku z hlediska psychologického. Počátky sapientace se projevovaly velice jednoduchými abstraktními představami, kultury a symboly.

Homo habilis – člověk zručný

Homo erectus – člověk vzpřímený

Homo sapiens – člověk rozumný

Homo sapiens sapiens – člověk dnešního typu

Pravěká naleziště rodu Homo na území ČR: Přezletice u Prahy, Kůlna, Šipka

Co je to glaciál? – souhrnné označení pro doby ledové

Co je to interglaciál? – souhrnné označení pro doby meziledové

Günz, Mindel, Riss, Wurm – čtyři hlavní glaciály

Časové rozmezí paleolitu na našem území : do 8000 př. n. l.

Paleolit (datace udávaná obvykle pro stř. Evropu 2,5 miliony let př. n. l - cca do 10. tisíciletí př. n. l.)- je označení nejstaršího a nejdelšího období lidských dějin - starší doby kamenné. Začal v době, kdy se člověk zručný poprvé naučil užívat nástrojů a končí s poslední dobou ledovou, kdy na něj navazuje mezolit, který se odlišuje adaptací člověka na klimatické podmínky v podstatě současného rázu. Je pro něj typické střídání dob ledových a meziledových.

Jaký byl hlavní způsob získávání potravy v paleolitu? – **LOV, SBĚR PLODIN**

Jaký byl typický paleolitický nástroj? **PĚSTNÍ KLÍN**

Nejznámější paleolitická Venuše nalezená na našem území? – **Věstonická, nalezena v Dolních Věstonicích**

Časové rozmezí mezolitu na našem území : 8000 – 5700 př. n. l.

Mezolit (z řec. *mesos*, = *střední* a *lithos* = *kámen*) nebo také **střední doba kamenná** - Vzhledem k postupnému šíření zemědělství se spodní chronologická hranice udává na různých územích rozdílně. Na Předním východě trvalo období mezolitu pouze krátce nebo na paleolit navazuje přímo neolit. Mezolit **začíná na konci poslední doby ledové**, kdy nastává rychlé oteplování a nastupuje období geologické současnosti (holocénu). V závislosti na změně podnebí se mění vegetace a zvířata. Člověk prokázal vysokou schopnost adaptace a přizpůsobil se novým podmínkám.

mikrotilizace – zmenšení velikosti všech nástrojů, také **drobná štípaná industrie** - drobné kamenné čepelky tvarované do geometrických forem lichoběžníků, trojúhelníků apod.

přisvojovacího hospodářství - závislost člověka na přírodě

Holocén: nejmladší období čtvrtohor zahrnující posledních 10 000 let, které začalo koncem poslední doby ledové. Konec doby ledové byl způsoben rozsáhlou klimatickou změnou - oteplením, které umožnilo přechod lidstva od sběru a lovcetví k pastevectví a zemědělství a tím vytvořilo podmínky pro vznik prvních civilizací.

Časové rozmezí neolitu na našem území : 5700 - 4000 př. Kr.

Neolit nebo také **mladší doba kamenná** je pravěké období, ve kterém se namísto dosavadního lovu a sběru stává hlavním zdrojem obživy zemědělství, **pěstování obilnin a luštěnin a chov domácích zvířat**. Samotný výraz neolit pochází z řeckého *neos* = nový a *lithos* = kámen a odráží v názvu jeden z typických prvků tohoto období. Tato tzv. **neolitická revoluce začíná na Blízkém východě někdy v 10. a 9. tisíciletí př.n.l.** a ukončuje tak období mezolitu; neolit ovšem na různých územích začíná odlišně, podle toho, jak rychle či pomalu se sem znalost zemědělství šířila.

Neolit: pravěké období, ve kterém se namísto dosavadního lovu a sběru stává hlavním zdrojem obživy zemědělství, tzv. „neolitická revoluce“ .

domestikace (též zdomácnění, ochočení) - je postupné cílevědomé přetváření divoce žijících živočichů ve druhy vhodné k chovu

piktografické písmo (obrázkové) - každá slabika je znakem, obrázkem, sdělením. Prehistorické civilizace kreslily na zdi piktogramy, z kterých se později vyvinuly hieroglyfy. Až později Féničané vymysleli na každou hlásku jiný znak. Například dopravní značky jsou piktogramy, podle nichž se řídí všichni řidiči.

klínové písmo – psalo se do mokřých desek (hliněné, měkké destičky), jednotlivé znaky měly podobu klínů. Znaky byly vyrývány rydlem do hlíny, která mohla být následně vypálena. K vypálení došlo často nechtěně, když byla města dobytá a vypálena nepřátelskými vojsky, což pro nás znamenalo uchování mnoha klínopisných textů. Klínopisné znaky mohou být i tesané do kamene či psány na jiný materiál. První, kdo použil tento způsob písma, byli Sumerové.

Časové rozmezí eneolitu na našem území : 4000 - 1900 př. n. l.

Jako **eneolit** se na českém území archeologicky vymezuje doba přibližně mezi roky 4000 a 1900 př. n. l.. Předpokládá se, ale zatím není potvrzeno nálezy na českém území, že byl užíván **vůz** (nálezy kol pocházejí z Polska a Švýcarska, hliněné modely vozů z Maďarska), **Znalost kola a vozu**. Poprvé, i když spíše jako prestižní záležitost než ekonomicky významný činitel, se užívala **měď** a z ní vyrobené luxusní zbraně a šperky, **doklady organizované těžby hornin**. Oproti neolitu je eneolit na českém území kulturně mnohem rozmanitější, vystřídalo se zde větší množství archeologických kultur a jejich projevy jsou navzájem rozmanitější. Patří sem **kultura nálevkovitých pohárů**, **kultura se šňůrovou keramikou**. **První bohaté hroby** = začátek sociální diferenciacce obyvatelstva. **Užití oradla** (pravděpodobně kultovní, křížová orba) v zemědělství.

Mikrolit: pazourkový nástroj, často vsazován do držadel ze dřeva a používán jako náradí či zbraň

Časové rozmezí doby bronzové na našem území : 1900 – 750 př.n.l.

ztracená forma - předmět se vymodeloval z vosku, na to se nanasla hlína, po vypálení se vosk vypařil a do dutiny se vylil kov, forma se pak musela rozbít.

mohyla – pohřební komora

popelnicové pole – posvátné pole, kde se ukládaly keramické urny – popelnice s popelem zemřelého.

únětická kultura – starší doba bronzová, - Únětice u Roztok u Prahy – nalezeno velké pohřebiště anonymního a vyspělého lidu

mohylová kultura – střední doba bronzová

lužická kultura – mladší a pozdní doba bronzová

Časové rozmezí doby halštatské na našem území : 750 - 450 př.n.l.

Halštatské období: starší doba železná, **Morava** - kultura **horákovská**, **Čechy** - **halštatská mohylová kultura** a **bylanská kultura**

Časové rozmezí doby laténské na našem území : 750 př.n.l. – přelom letopočtu.

Z čeho vznikl název latén – nazvaná podle keltské vojenské stanice La Tène u Neuchâtelského jezera ve Švýcarsku

Nositelé laténské civilizace: tzv. Keltové, Morava – Volkové -Tektoságové, Čechy – Bójové

Boiohaemum : domov Bójů (takto naše území pojmenovali germánští Markomané) = Čechy

Keltské osídlení našich zemí končí mezi lety 50 – 25 př. n. l. a to díky římskému státníkovi a vojevůdci Gaiusi Iuliusi Caesarovi, který v tomto období dobývá Evropu, ale také ze severu začínají hlouběji pronikat Germánské kmeny.

Sapropelit - druh uhlí vyskytující se ve středních Čechách, z něhož byly vyráběny náramky – tato výroba byla specialitou středoevropských Keltů.

Emailérství - emailér přitavoval skelnou pastu na podklad z drahých kovů nebo bronzu, případně i z železa. Tato technika měla vzniknout již ve 14. století př. n. l. na Kypru, ale k nám se dostala až v době Keltů, především v mladší době laténské.

Oppidum: velká opevněná výšinná sídliště

Gal: Kelt v římském a latinském světě

Časové rozmezí doby římské na našem území : přelom letopočtu – 370/380

Po celé období doby římské na českém území žily germánské kmeny **Markomanů**, na Moravě **Kvádů**.

Vandalové: germánský kmen vandalů, Roku 455 za krále Geisericha vyplenění Říma. Tenkrát dostal pojem vandalismus význam, jaký mu přikládáme dodnes.

Markomani: představovali čtyři století po přelomu letopočtu hlavní složku germánského osídlení naší země. Těsně před změnou letopočtu, pod velením Marobuda vkročili do Čech. Účastnili se v 2. polovině 2. století válek s Římany (Markomanské války).

Jižní Morava v době římské představovala území, kde se střetávaly germánské kmeny s římskými vojsky. **Nejznámější římský vojenský tábor** je z období Markomanských válek - **Mušov**

Markomanské války: 166 – 180 n.l – Marcus Aurelius chtěl rozšířit své území na severní hranici říše na úkor germánských kmenů. Ukončeny po jeho smrti tzv. Commodovým mírem.

375 – počátek stěhování národů, Vpád nomádských Hunů, příchozích ze středoasijských stepí

476 – zánik západorímské říše, poslední západorímský císař Romulus Augustulus sesazen germánským vojevůdcem Odoakerem,

2.pol. 6. stol. – příchod Slovanů na naše území

Doba předhradištní: časně slovanské období, od příchodu prvních Slovanů (druhá polovina, někdy i jen poslední třetina 6. století) do 650/700.

Sámova říše byl státní útvar Slovanů existující zhruba v letech 623 - 658. Pojil se s osobou franského kupce Sáma.

Bitva u Wogastisburgu proběhla v roce **631** mezi slovanskými kmeny Sámovy říše a franskými vojsky krále Dagoberta I. u slovanského hradiště jménem Wogastisburg. V této bitvě dosáhlo slovanské vojsko významného vítězství – popisuje kronika tak řečeného Fredegarda.

Velkomoravská říše (užívá se také označení **Velká Morava**, **stát Mojžírovců**, lat. *Moravia Magna*) byla prvním známým západoslovanským státem, ve své době nejmočnějším a

nejsilnějším ve střední Evropě. Existovala převážně na moravském, českém, slovenském a maďarském území mezi léty 833 a 907/908.

Roku **833** se knížeti Mojžírovi podařilo vypudit Pribinu z Nitry, připojil jeho knížectví ke svému a tento krok je označován za **vznik Velkomoravské říše**.

Centra Velké Moravy: K významným střediskům patřila Nitra, Pohansko u Břeclavi, Staré Zámky u Líšně, Staré Město u Uherského Hradiště, Mikulčice u Hodonína, Znojmo – Hradiště

845 – V Řezně došlo ke křtu čtrnácti českých knížat na dvoře Ludvíka Němce.

podzim **863** nebo jaro 864 – **příchod cyrilometodějské mise na Moravu – Konstantin (Cyril) a Metoděj se svými učedníky**

Význam CM mise:

- **náboženský** – hlásali křesťanství v jazyce lidem srozumitelném, přeložili Písmo svaté a liturgické texty...
- **kulturní** – vytvořili 1. slovanské písmo – Hlaholici a 1. spisovný jazyk – Staroslověnštinu
- **politický** – snaha o osamostatnění moravské církevní organizace – **Metoděj v r. 869 ustaven arcibiskupem Moravským a Panonským.**

880 - Papež vydává bulu *Industriae tuae*, v níž povoluje slovanskou liturgii.

hlaholice – zvláštní písmo vytvořené Konstantinem, obsahovalo znaky odrážející hláskový systém slovanských jazyků

učení o trojím lidu: (Rovnosti lidé dosáhnou až po smrti. Monoteistické)

1. páni mají vládnout a bojovat
2. duchovenstvo se má modlit
3. poddaní musejí poslouchat pány

Christianizace – šíření křesťanství

Polyteismus – mnohobožství

Monoteismus - forma náboženství, která uznává, že je pouze jediný Bůh.

Hereze - kacířství

905 – 908 – Velká Morava zpusťována Maďary, konec Velké Moravy

České kmeny na území našeho státu – Přemyslovci, Slavníkovci, Vítkovci, Charváti, Sedlčané, Lučané, Doudlebi, Děčané, Zličané, Litoměřici atd...

První přemyslovský kníže, o kterém se dochovaly záznamy v dobových písemnostech, se jmenoval **Bořivoj**, který přijal se svojí chotí **Ludmilou** křest i moravskou svrchovanost na dvoře knížete Svatopluka.

Ludmila (později sv. Ludmila) – babička knížete Václava, zastánkyně šíření křesťanství na území českého knížectví, byla na svém hradě zavražděna.

Drahomíra – matka knížete Václava, zástupkyně tradičních, pohanských rituálů
(konflikt s Ludmilou)

28.9. 929 nebo 935 – ve Staré Boleslavi **zavražděn** vládnoucí **kníže Václav**, později svatořečen, dnes symbol české státnosti, patron české země

Boleslav I. – nastupuje po zavraždění svého staršího bratra knížete Václava, významně upevnil pozici českého knížectví, buduje hradeckou soustavu, vybírá daně, odráží maďarské nájezdy, definitivně v r. 955.

955 – bitva na řece Lechu - definitivně zastavila maďarské kočovnické vpády na západ

973 – založeno **pražské biskupství**, prvním biskupem byl stal Sas **Dětmár** (druhým, později sv. **Vojtěch** – Slavníkovec) Biskupství bylo podřízeno arcidiecézi v Mohuči.

995 – přepadení sídla **Slavníkovců** v Libici a jejich vyvraždění (Vojtěch byl tou dobou v Posku) družinou **Boleslava II.** „Pobožného“ – upevnění přemyslovské moci.

Románský sloh – umělecký sloh, který se ve středověku ve 11. - 13. století rozšířil ve stavitelství a výtvarném umění v zemích západní, jižní a střední Evropy.
Charakteristické znaky: těžká klenba, malé okenní i dveřní otvory (tzv. sdružená okna), podpěry - silné, hmotné pilíře a sloupy, hmotnost, malá členitost a vzornost. Církev stavěla **rotundy** a **baziliky**, nejznámější: Rotunda svaté Kateřiny **ve Znojmě**, Rotunda svatého Kříže Menšího **na Starém Městě v Praze**, Rotunda Sv. Jiří **na Řípu**, Rotunda Sv. Kateřiny **v České Třebové**, bazilika svatého Jiří v areálu Pražského Hradu.

Dominikál: panská půda, kterou vrchnost obdělávala ve vlastní režii pomocí dvorské čeledi a roboty poddaných = panská „svobodná“ půda

Rustikál = poddanská půda, (v držbě zprostředkovaně prostřednictvím pronájmu)

1. pol. 11.stol.- připojení Moravy k českým zemím, **Kníže Oldřich**

1085 - Vratislav II. - Přemyslovci získali první královský titul pro svoji osobu

1158 – Vladislav II. - korunován na krále, titul přislíben dědičně, udělen erb stříbrného lva na červeném poli.

Feudalismus - vztahy k půdě mezi feudály a poddanými

Brakteát - mince ražená jen z jedné strany

Statuta Konráda Oty – první český zákoník, konec 12. stol

Mincovní reforma (Václav II – 1300): Pražský groš – nejstabilnější měna za vlády Přemyslovců, Pro Kutnou Horu vydal nový horní zákoník Ius regale montanorum.

Královské hornické právo (Václav II – 1300): nejdokonalejší báňský zákon v tehdejší střední Evropě

4. 8. 1306 úkladně zavražděn Václav III. v Olomouci, vymírá mužská linie Přemyslovců.

4.8.1306 – konec vlády Přemyslovců

1212 - Zlatá bula sicilská: dokument s velkým významem pro postavení středověkého českého státu. **Přemyslu Otakarovi I.** ji **26.září 1212** vydal v Basileji **římský král Fridrich II. Štaufský** jako odměnu za podporu, již mu Přemysl poskytl v boji o říšskou královskou korunu. Listina se nazývá Zlatou bulou sicilskou, **protože** byla zpečetěna zlatou pečetí království obojí Sicílie, kde Fridrich do té doby panoval. V době vydání tohoto dokumentu byl sice již zvoleným římským králem, ale protože teprve směřoval do Německa, aby se zde ujal vlády, říšskou pečeť k dispozici neměl. Důležité body obsahující Zlatá bula :

a) samostatnost a nedělitelnost českého státu

b) dědičný titul

c) pouze formální potvrzení krále německým panovníkem, v případě smrti si šlechta volí nového krále sama

d) král se nemusí účastnit jízd německých králů do Říma, pokud poskytne finanční náhradu

e) král má právo investitury biskupů na českém území

investitura: uvedení do úřadu, ať již šlo o uvedení vazala v držbu léna nebo **uvedení církevního hodnostáře do jeho úřadu.**

Vítkovci : rod české šlechty nespokojený s vládou Přemysla Otakara II, stál v čele povstání roku 1276

Primogenitura – nástupnictví nejstaršího syna v dynastii (od Přemysla Otakara I.), druhorození synové se stávají markrabaty moravskými.

Přemysl Otakar II. (jeden z nejmocnějších vládců ve své době) – padl r. 1278 v bitvě na Moravském poli, poražen od Rudolfem Habsburským – říšským císařem.

První manželka Jana Lucemburského- Eliška Přemyslovna (dcera krále Václava II.)

Karel IV. – Syn Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny

Jak je nazýván Karel IV. - **Otec vlasti**

V kolika letech se Karel IV. oženil poprvé- **V 7 letech**

Jméno bratra Karla IV.: **Jan Jindřich**

Celkový počet dětí Karla IV. - 12 dětí (11, jedno při porodu umřelo i s matkou Annou Svidnickou) **1. Blanka z Valois , 2. Anna Falcká, 3. Anna Svidnická 4. Alžběta Pomořanská.**

Založení pražského arcibiskupství: 1344

Bitva u Kresčaku r. 1346 – padl Jan Lucemburský

Korunovace Karla IV. českým králem: 1347

Zlatá bula Karla IV. – 1356, dokument zabývající se způsobem volby římského krále, upravovala poměry v Říši (ústava Svaté Říše Římské), upravovala rovněž vztah Čech k Říši

Kurfiršt = říšský kníže s právem volit římského krále

1356 Majestas Carolina

- zákoník, který měl omezit moc šlechty (psané zákony omezují libovůli soudce (+ šlechty))
- pro odpor šlechty tento zákoník nebyl prosazen (ale aby Karel nebyl poražen, tak prohlásil, že listina shořela)

1378 Karel IV. zemřel na zápal plic. Pochován je v chrámu sv. Víta

Památky, stavby založené Karlem IV. : Karlův most, Nové Město pražské, hrad Karlštejn, Karlova univerzita, započal přestavbu chrámu sv. Víta

Karlštejn: Založený českým králem a římským císařem Karlem IV. jako místo uchování svatých relikvií a říšských korunovačních klenotů. Postavený v letech **1348-1365**.

Karlův most Kamenný most v Praze, postavený z podnětu Karla IV. Byl budován od roku 1357 do začátku 15.století, zahrnuje fragmenty staršího Juditina mostu.

Papežské schisma: dvojpapežství, trojpapežství, vláda dvou, resp. tří papežů současně, vyřešeno až na Kostnickém koncilu (1414 – 1418) také díky Zikmundovi Lucemburskému

Koncil: je církevní sněm biskupů, který má za cíl projednat a urovnat záležitosti týkající se církevní nauky a praxe.

Dekret kutnohorský : 18.1.1409 vydal Václav IV., jímž měnil poměr hlasů na pražském vysokém učení tak, že český národ obdržel tři a příslušníci cizích národů pouze jediný hlas

Přijímání pod obojí způsob = přijímání hostie i vína = těla i krve Kristova

upálení Mistra Jana Husa: 6.7.1415

Jeroným Pražský: významný český filozof, náboženský myslitel a reformátor, pro zastávání Wyklefova a Husova učení byl r. 1416 odsouzen a popraven v Kostnici

1420 – Korunovace Zikmunda Lucemburského

Čtyři pražské artikuly (1420) - název husitského politického a věroučného programu, jediného na němž se shodla pražská a tábořská strana. Spojujícím znakem všech husitských směrů byl kalich, symbol přijímání svátosti oltářní pod obojí způsob, tzn. že hostii a víno nedostává pouze kněz, ale všechny účastníky bohoslužby zrovnoprávnili. **Kalich** zaujal mezi čtyřmi artikuly **první** místo. **Druhý** obsahoval zákaz všech smrtelných hříchů a prohešek

proti božímu zákonu. **Třetí** požadoval svobodu kázání slova božího. **Čtvrtý** bod tvrdil, že kněžím nepřísluší světské panování.

Bitva u Lipan 30.5.1434 : poražení husitských polních vojsk vojsky panské jednoty

Basilejský koncil r. 1436 – povoluje husitské vyznání

Basilejská kompaktáta - dohoda mezi husitskými Čechy a Basilejským koncilem, že na území Království českého a Markrabství moravského povolovala přijímání z kalicha a v oslabené formě i další tři pražské články, ovšem pouze husitskému obyvatelstvu

Rejsy (spanilé jízdy) - smyslem těchto tažení husitů bylo nejen zasažení protivníka na jeho vlastním území, ale též propagace husitských ideálů a v první řadě hospodářské účely

1458 byl českým sněmem **zvolen** na Staroměstské radnici **Jiří z Poděbrad** králem. Stal se tak jediným českým panovníkem, který nepocházel z panovnické dynastie, ale z panského stavu domácí šlechty.

Vladislavské zřízení zemské: zemský zákoník vydaný **r. 1500**, ve kterém se šlechtě podařilo zformulovat své výsadní postavení v Českém království. Vzniklo za vlády Vladislava II. Jagelonského. Důsledkem tohoto zřízení je významné omezení královské moci na úkor šlechty.

Česko-uherské soustátí – spojení Čech a Uher (osobou Vladislava II. Jagelonského) - trvalo od r. 1490 až do rozpadu Rakouska – Uherska r. 1918

Renesance (znovuzrození) - obnovení, nový rozkvět, evropská epocha kulturního a duchovního rozvoje, je období mezi 14. a 16. stoletím, které následuje po středověku a předchází období reformace. Vznikla v Itálii a rozšířila se po celé Evropě. Návrat k přírodě a lidské přirozenosti. Kult rozumu proti kultu víry. Renesance chtěla navázat na římskou antiku, nový ideál vzdělání.

Humanismus vznikl v Itálii, kde to byl nový názor vyšších vrstev měšťanstva. Je to návrat k antice. Stoupl zájem o člověka jako takového. Rozvíjí se individualismus, na místo božího zákona zákon lidský.

Svatováclavská smlouva - šlechta přiznala zástupcům měst právo třetího hlasu na zemských sněmech, dokument uzavřený mezi šlechtou a královskými městy roku 1517.

1526 - bitva u Moháče, po porážce od Maďarů na útěku umírá poslední Jagellonec Ludvík, **nástup Habsburků na český trůn.**

Česká konfese - je společné vyznání víry, které předložily české nekatolické stavy na zemském sněmu roku 1575. Legální základ českého luteránství.

Rudolfův Majestát - potvrzení náboženské svobody, listina vydaná Rudolfem II. v roce 1609. Zároveň potvrzovala Českou konfesi, kterou jeho otec Maxmilián II. slíbil pouze ústně,

Rudolf II přenesl své sídlo z Vídně do Prahy: 1583

Merkantilismus – je považován za první buržoazní ekonomickou teorii, která vznikla v západní Evropě v období počátku rozpadu feudalismu (16. století). V oblasti evropského

ekonomického myšlení tato teorie převládala od počátků kapitalismu téměř až do průmyslové revoluce.

První anatomická pitva vedena Jánem Jesenským: 1600

1618 – druhá pražská defenestrace, zástupci císaře Matyáše (bratr Rudolfa II.) vyhozeni z okna (Jaroslav Bořita z Martinic a Vilém Slavata). Kvůli nedodržování Rudolfova Majestátu
- **počátek českého stavovského povstání, počátek třicetileté války**

bitva na Bílé hoře (1620) - Porážka stavovských vojsk a následná opatření vídeňské vlády otevřela naplno prostor postupu rekatolizace (protireformace). Záhy po vítězství císařských v bitvě na Bílé hoře byly zavírány nekatolické kostely a ze země vypovídáni nekatoličtí kněží (1621).

Obnovené zřízení zemské („vydal“ Ferdinand II.) - název pro zemské ústavy Čech (1627) a Moravy (1628) - nejdůležitější body:

- česká koruna byla vyhlášena za dědičnou (tedy nepřestala existovat) v habsburském rodě až do vymření mužského potomstva
- místo dosavadního stavovství byl uzákoněn absolutismus
- katolické náboženství bylo prohlášeno za jediné povolené vyznání v českých zemích (ti, kteří se nechtěli „srovnat“ s panovníkem ve víře, museli se vystěhovat ze země, ovšem s výjimkou poddaného lidu, který musel přestoupit ke katolictví buď po dobrém, nebo po zlém)
- jazyk německý byl zrovnoprávněn s českým
- zemské úředníky směl jmenovat pouze panovník (jemu byli také odpovědní).

Konfiskace: zabavení majetku bez náhrady.

Rekatolizace: úsilí o navrácení věřících (protestantů, členů Jednoty bratrské apod.) do lůna římskokatolické církve třeba i násilnou formou (cenzura, tresty apod.)

Vestfálský mír 1648 – podepsání mírových smluv a ukončení Třicetileté války

1618-1648 Třicetiletá válka

21.6. 1621 Poprava 27 českých pánů na Staroměstském náměstí v Praze

Co je to manufaktura? řemeslnická dílna, typ výrobního podniku založený na ruční řemeslné technice a na dělbě práce Ke starším dílnám tohoto druhu náležely sklářské a železářské hutě, mincovny nebo dílny na zpracování vlny.

nástup Baroka - umělecko-kulturní směr, který vládl v Evropě mezi roky 1600 a 1750. Vznikl v Itálii a rozšířil se po celé Evropě. Poněkud jednoduše je možno říci, že baroko jako kulturní styl pronikl do českých zemí po porážce stavovských vojsk na Bílé hoře v přímé souvislosti s expanzí katolické církve.

Čím se vyznačuje baroko? Baroko se snažilo působit na city lidí pomocí náboženských témat vycházejících z Tridentského koncilu. Stavěly se hlavně církevní stavby – kaple, kostely, chrámy, kláštery. Stavby byly zdobeny sochařskými a malířskými díly.

Rekatolizace - obnova katolické víry, ale i zároveň obnova římské církve samotné (katolická reformace), ovšem vychází ze zásad stanovených **tridentským koncilem**

Inkvizice (lat. *inquisitio*; z *inquaerere* zjišťovat) - právní instituce katolické církve či španělských a portugalských panovníků, která se měla vypořádávat s herezí (kacířstvím), také označuje samotné vyšetřování v otázkách víry a mravů, které vykonávala příslušná církevní autorita, tj. biskup, osoba jím k vyšetřování pověřená (tj. inkvizitor) nebo později jednotlivé inkviziční instituce

Jezuité (Tovaryšstvo Ježíšovo) - největší a pravděpodobně i nejvýznamnější řeholní řád římskokatolické církve, odvozuji svůj původ od Ignáce z Loyoly (nar. 1491). V r. 1540 se stává zakladatelem jezuitského řádu.

Řízení inkvizice - Řízením inkvizice byli povětšinou pověřováni příslušníci vzniklých žebavých řádů – dominikáni a františkáni. Úkolem inkvizitorů byli pověřováni též papežští legáti a diecézní klérus. Velký význam měla také bula *Summis desiderantes affectibus* z roku 1484, která podpořila masové pronásledování čarodějnic.

Pragmatická sankce : dokument, který navrhl Karel VI. roku 1713, který stanovil nedílnost habsburské monarchie a nástupnický řád jejich vladařů, vláda může přecházet i na potomky ženského pohlaví.

Co to je tzv. **pragmatická sankce** a kdo ji vydal? Vydal ji **Karel VI.** a stanovil v ní nedílnost zemí habsburského rodu a jejich dědičnost v ženské linii v případě vymření mužských potomků

Marie Terezie

reformy - 1747 berní (daňová) reforma

1773 zrušení jezuitského řádu, zavedení povinné školní docházky

Josef II.

reformy - 1781 toleranční patent a patent o zrušení nevolnictví

Osvícenství : bylo filosofické a kulturní hnutí 17. a 18. století, které šířilo vzdělanost, vědu, víru v lidský rozum a schopnosti člověka, obrat od víry k rozumu a přesnému logickému myšlení,

Osvícenský absolutismus – forma vlády, kdy panovník realizuje myšlenky osvícenství prostřednictvím reforem

Absolutismus : je to způsob vládnutí, kdy je moc panovníka neomezená

1805 – bitva u Slavkova - jedna z nejvýznamnějších událostí evropských dějin 19. století a zároveň jedna z nejproslulejších bitev napoleonských válek a největším válečným střetem v českých zemích.

1809 – 1848 – Metternichovský absolutismus (Klemens Wenzel Lothar Metternich – kancléř Rakouska)

1814 – 1815 - Vídeňský kongres- evropští představitelé se dohodli na politickém uspořádání Evropy po porážce Napoleona. Vznik Svaté aliance.

Svatá aliance (26. září 1815): spojení tří křesťanských panovníků (rakouský císař František I., pruský král Friedrich Vilém III. a ruský car Alexandr I.) - proti revoluci, liberalismu a nacionalismu.

Matice česká, založena v roce 1829 - společnost, která se stala střediskem českých vědců, umožnila vydávat výsledky jejich práce

Moderní nacionalismus 19. Století - vznikl jako vědomí příslušnosti k jednomu národu (většinou zejména vymezením se vůči národu jinému).

DARWINISMUS — evoluční teorie, autor Ch. Darwin

1861 vyhlášeno Italské království

1871 bylo vyhlášeno Německé císařství ve Versailles

1871 – 1890 – ŽELEZNÝ KANCLÉŘ – Otto von Bismark – první německý kancléř

Roku 1863 Lincoln ruší otroctví

Roku 1864 byla pořádána **první internacionála** (mezinárodní sjezd dělnictva) v Londýně.

Tábory lidu - češi nesouhlasili s dualismem (Rakousko Uherské vyrovnání) považovali to za opomenutí českých práv. Vznikaly tábory lidu (na Řípu), hlásili se k české husitské minulosti.

Sokol - nejdůležitější česká tělovýchovná organizace 2. poloviny 19. století a následujících let. Sokolovny se stávaly společenskými středisky obcí. Zde se cvičilo, zpívalo, hrálo divadlo a později i promítaly filmy

Austroslavismus - záměr slovanských národů setrvat pod křídly Rakouska, deklarován na všeslovanském sjezdu

Panslavismus - idea jednoty slovanských národů, také je často známa jako tzv. **Slovanská vzájemnost**.

Zrušení roboty - Rok 1848

Bachův absolutismus - Alexandr Bach patřil k hlavním architektům nového systému po r. 1848, je spojen se (znovu)zavedením a institucionalizací centralizace moci. Politická nsvoboda, relativní podnikatelská svoboda, 1859 konec Bachova absolutismu

Prosincová ústava přijata v roce 1867 rozsáhlý celek zákonů. Parlament schvaloval zákony, povoloval počet branců i daně a sledoval činnost ministrů, zaručoval rovnost před zákonem, nedotknutelnost majetku, volnost pohybu, shromažďování, slova, svědomí, vyznání, vědeckého bádání atd. Byly ustanoveny školské zákony. Zavedla se povinná osmiletá školní docházka a rušil se církevní dohled na školami.

Rakousko-uherské vyrovnání 1867, prosincová ústava

- monarchie se začala označovat jako Rakousko-Uhersko

- přineslo fakticky zdvojený centralismus – krok ke změně absolutistické monarchie v konstituční (ústavní) parlamentní říši
- zároveň zmařeny naděje české liberální politiky na federalistické státoprávní postavení zemí Koruny české

Rakousko-Uhersko: státní útvar existující mezi lety 1867 až 1918, vytvořený po prohrané rakousko-pruské válce 1866 přeměnou rakouského císařství v reálnou unii dvou státních celků (dualismus): **Předlitavska** (Rakouska – oficiální název Království a země v říšské radě zastoupené) a **Zalitavska** (Uherska, uh. království) spojených osobou panovníka z dědičné Habsbursko-Lotrinské dynastie, **společným ministerstvem zahraničí, války, říšských financí** a společným nejvyšším účetním dvorem. Společné úřady nesly označení **c. a k.** (císařský a královský), předlitavské **c. k.** (císařský královský), zalitavské k. (královský).

František Josef I. - vládl nejdéle ze všech Habsburků

Otevření Národního divadla v roce 1881 a později jeho **znovuotevření v roce 1883** po ničivém požáru.

V roce 1907 byla přijata **volební reforma** - zavedeno **rovné** volební právo (přímé, všeobecné, rovné a tajné volební právo, ale ne zcela – neplatilo pro ženy) v Rakousku – Uhersku

První světová válka (před rokem 1939 se označovala jako **Velká válka**) - válečný konflikt probíhající od srpna **1914** do 11. listopadu **1918**. Ve válce zvítězila **Dohoda** (jejímiž nejdůležitějšími členy byly Velká Británie, Francie, carské Rusko a posléze i USA) nad **Ústředními mocnostmi** (v čele s Německým císařstvím, Rakousko-Uherskem a Tureckem). Výsledkem války byl rozpad tří impérií (Rakouska-Uherska, Osmanské říše a Ruska) a značné územní zmenšení Německa.

28.června 1914 atentát na Františka Ferdinanda d'Este a jeho ženu hraběnku Žofii Chotkovou, který se stal při návštěvě Sarajeva. Atentát byl proveden Srby (Gavrilo Princip). Atentát se stal vhodnou záminkou pro začátek války v Evropě

Arcivévoda František Ferdinand Rakouský d'Este: následník rakousko-uherského trůnu, arcivévoda a synovec císaře a krále Františka Josefa I..

28.července 1914 Rakousko-Uhersko vyhlásilo válku Srbsku

1917 Manifest českých spisovatelů = první české veřejné prohlášení, které požadovalo sebeurčení českého národa. Adresováno českým poslancům říšské rady, kteří měli hájit české zájmy.

7. listopadu 1917 proběhla v Rusku Říjnová revoluce, útok na Zimní palác, konec Prozatímní vlády, moci se ujali bolševici

roku 1918 uzavřelo Rusko mír s Německem, **Separátní mír = Brestlitavský mír** – Rusko odstupuje z války a nebojuje – uzavření *východní fronty*

Konec 1.světové války: Německo **11.listopadu 1918** podepsalo kapitulaci v železničním vagóně Compiègne (jako poslední stát)

Dne **11. listopadu 1918** Německo přijalo a podepsalo s delegací států Dohody ve francouzském **Compiègne Smlouvu o příměří**. V **11 hod.** téhož dne **ustaly válečné akce**. První světová válka skončila.

Trojdhoda nebo **Dohoda** - spojení Francie, Ruska a Velké Británie, namířené především proti expanzivním tendencím centrálních mocností.

Centrální mocnosti (resp. **Ústřední mocnosti**) nebo též **Trojspolek** (původně **Dvojspolek**) je pojem označující od konce 19. stol. do první světové války (včetně) významné státy střední Evropy a Středomoří - Německé císařství, Rakousko-Uhersko, Turecko (které se přidalo v roce 1914).

Versailleský mírový systém – vítězné mocnosti z 1. světové války uzavřely s Německem smlouvu, která měla zaručovat mezinárodní soužití a bezpečnost v Evropě

Československé legie je označení používané pro jednotky zahraničního vojenského odboje za první světové války. Tento název vznikl až po válce, za války se používalo označení **jednotky československých zahraničních vojsk**. Legie byli ve Francii, Itálii a Rusku.

Washingtonská deklarace - prohlášení československé nezávislosti - současně ministr Rakousko-Uherska hrabě Andrassy zasálá prezidentovi USA nótu (**Andrassyho nóta** = Julius Andrassy přistupuje na mírové podmínky prezidenta USA Wilsona, souhlasí s uznáním práv Čechoslováků a Jihoslovanů) byla považována za kapitulaci Rakousko-Uherska a následný zánik monarchie

Muži 28. října - skupina pěti československých politiků – Alois **Rašín**, Antonín **Švehla**, František **Soukup**, Jiří **Stříbrný**, Vavro **Šrobár** – kteří 28. října 1918 v Praze jménem Národního výboru vyhlásili samostatný čs. stát a vydali „první zákon“ o jeho zřízení.

28.10.1918 - Vyhlášení samostatného československého státu

Martinské deklarace 30.října 1918 - zástupci Slováků přihlásili k československé samostatnosti

Versailleská mírová smlouva - jedna z pařížských mírových smluv uzavřených roku 1919 jako výsledek šestiměsíčního jednání na Pařížské mírové konferenci, která oficiálně ukončila první světovou válku mezi Centrálními mocnostmi a Státy Dohody.

18.10.1918 – **Washingtonská deklarace**, prohlášení čs. samostatnosti, které připravila prozatímní čs. vláda, ustavená 14.10.1918. Deklarace nastínila hlavní zásady ústavy ve smyslu „republikánské ideje čs. státu“

První Ústava ČSR byla přijata v r. **1920**. (před tím byla „prozatímní“ ústava od r.1918)

prezident T.G.Masaryk, který byl čtyřikrát zvolen do čela státu (1918 – 1935).

1929 – světová hospodářská krize, kterou zahájil **krach na newyorské burze**

Malá dohoda: vojensko-politické spojenectví v letech 1921-1939 složené z Československa, Jugoslávie a Rumunska, výrazně podporované Francií (Francie přislíbila Československu pomoc v případě napadení)

SdP: Sudetoněmecká strana (Sudetendeutsche Partei), založena na jaře 1935 **Konrádem Henleinem**

Mnichovská dohoda podepsána 29. září 1938 v Mnichově. – zástupci Německa, Itálie, Francie a Velké Británie podepsali dohodu o odstoupení pohraničních území českých zemí Německu, zástupci československé strany byli přítomni, ale k jednání samotnému nebyli přizváni.

První republika je označení pro Československo v období od jeho vzniku v roce 1918 do Mnichovské dohody roku 1938.

Druhá republika - označení pro politický systém ČSR v období 1. října 1938 – 14. března 1939.

15.březen 1939 – okupace Čech a Moravy, Protektorát Čechy a Morava – statut okupačního režimu v č. zemích, obsazených nacistickým Německem a začleněných do rámce německého státu.

17.11. 1939 **uzavření vysokých škol**, stovky českých studentů byli zbiti a odvečeny do koncentračních táborů

protektorát Čechy a Morava - území okupované nacistickým Německem od 15.3.1939 do 8./9. 1945

ÚVOD- Ústřední vedení odboje domácího, organizace spojující domácí odboj

27.5. 1942 **atentát na říšského protektora R. Hendricha**

heydrichiáda- stanné právo a krvavé represálie jako následek atentátu na R. Hendricha

1944 – **vypuklo Slovenské národní povstání**

Slovenské národní povstání: (známé také pod skratkou **SNP**) ozbrojené vystoupení protifašistických sil na území Slovenska v závěru II. světové války.

1. září 1939 – počátek II. světové války

2. září 1945 – ukončení II. světové války ve světě

8.5.1945 osvobození Československa, konec druhé světové války v celé Evropě

Atomové bomby na Hirošimu a Nagasaki: 6. resp. 8. srpna 1945

Uznání exilové vlády -diplomatická jednání československé vojenské mise v čele s plk. Heliodorem Píkou vyvrcholila **18.7.1941 podpisem československo – sovětské dohody** o výměně vyslanců a vzájemné podpoře ve válce včetně souhlasu s vytvořením československých

vojenských jednotek. Dohoda uznávala republiku bez omezení a podmínek v její předmnichovské podobě. **Téhož dne uzavřela obdobnou dohodu s československou exilovou vládou také britská vláda.**

Generál nebe - František Peřina - legendární pilot druhé světové války, proslavil se v bojích proti nacismu ve Francii a Velké Británii;

Alois Vašátko – významný český stíhací pilot; účastnil se bitvy o Británii, velitel 14. pozorovací letky

28.října 1945 – schválení tzv. Benešových dekretů Prozatímním národním shromážděním
Odsun Němců - násilné odsunutí Němců nejen z území Československa po 2. světové válce

Postupimská dohoda - rozhodla o: zásadách okupace Německa, územních úpravách, (např. hranice Polska na Odře a Nise), pozdějších mírových smlouvách, odsunu německého obyvatelstva z Polska, ČSR a Maďarska.

První zahraniční čs. vojenská jednotka se zformovala v srpnu 1939 v Polsku

S vypuknutím 2.svět. války se začaly formovat naše **zahraniční vojenské jednotky** i na **francouzském území.**

Československé perutě RAF (Royal Air Force)

Činnost příslušníků československého letectva v jednotkách britské Royal Air Force během druhé světové války hrála důležitou roli v boji proti německému fašismu a při letecké „bitvě o Británii“

V polovině července roku 1942 byl zformován **1. československý samostatný polní prapor.** v Buzuluku, v SSSR, vedl gen.Ludvík Svoboda.

Postupimská konference – červenec – srpen 1945, Účastnila se jí tzv. „Velká trojka“: Josef Stalin za Sovětský svaz, Harry Truman za Spojené státy a Winston Churchill za Spojené království (který byl ovšem v průběhu konference po prohraných domácích volbách nahrazen Clementem Attleem). Předmětem konference byla **poválečná správa Německa**, které o devět týdnů dříve kapitulovalo, uspořádání a rekonstrukce válkou poničené Evropy. **Byl uznán požadavek na odsun Němců zůstávajících mimo německé hranice.**

Divoký odsun Němců – jaro, léto 1945

Organizovaný odsun Němců – od ledna 1946

5. duben 1945 - Košický vládní program

Košický vládní program - jednání mezi prezidentem Edvardem Benešem a moskevským vedením KSČ v čele s Klementem Gottwaldem. Výsledkem byla dohoda o vytvoření domácí vlády Národní fronty Čechů a Slováků. Po příjezdu na československé území schválila vláda dne 5. dubna 1945 v Košicích **Košický vládní program.** Dokument určoval zásady budoucí politiky a byl označován za program národní a demokratické revoluce.

Národní fronta Čechů a Slováků - sdružení politických stran (později byly do něj přijaty i další organizace), které bylo založeno za účelem převzetí řízení státu po druhé světové válce.

Benešovy dekrety

- soubory prezidentských dekretů, které řešily otázku převzetí moci ve státě, obnovení demokratických institucí
- byla jimi v prvních měsících po 2. světové válce nahrazována zákonodárná moc. Byly platné na úrovni zákona a měnily podobu státu.

25. května 1946 - první poválečné volby v Československu

únor 1948 **generální stávka, demise ministrů a převzetí moci komunisty**

Vítězný únor - termín používaný komunisty a jejich příznivci hlavně v časech předlistopadového režimu jako pojmenování komunistického převratu v Československu, který proběhl mezi 17. a 25. únorem v roce 1948.

25. února 1948 - **přijetí demise demokratických ministrů, prezident Beneš jmenuje novou převážně komunistickou vládu.**

Jan Masaryk – ministr zahraničí, oblíbený politik, syn T.G.Masaryka, na jaře r.1948 spáchal údajně sebevraždu (vyskytují se pochybnosti o jeho smrti).

Znárodňování: převod soukromého majetku do veřejného, především státního vlastnictví

Kolektivizace – označení procesu přeměny individuálního soukromého zemědělství na kolektivní. Historicky se uskutečňovalo buď dobrovolným sdružováním rolníků do družstev nebo vytvářením státních zemědělských podniků, znárodňováním apod.

Květnová ústava 1948 – kodifikace všech politických změn od roku 1945 s cílem vybudování socialismu, přijata Národním shromážděním

Totalitní režim - režim, který ponechává minimální nebo žádný veřejný prostor pro svobodnou aktivitu. Obecně totalitní režim zasahuje do všech stránek veřejného života a vylučuje z něho ty, kteří nejsou schopni či ochotni akceptovat jeho podobu.

lidové milice – (tzv. ozbrojená pěst dělnické třídy) dělnické bojové jednotky(založila je KSČ). Byli původně nasazováni do průmyslových podniků na obranu před jejich vlastními majiteli, na zastrahování politických protivníků a demonstrantů.

1949 – založení RVHP

RVHP (Rada vzájemné hospodářské pomoci) - obchodní organizace sdružující v době studené války socialistické státy sovětského bloku. V podstatě se jednalo o mocenský nástroj pro centrální ovládání ekonomiky socialistických států Sovětským svazem o sovětský protipól Marshallova plánu a později EHS, Zakládajícími členy RVHP byly Bulharsko, Československo, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Sovětský svaz.

Nikita S. Chruščov - 1. tajemník ÚV KSSS, jako první veřejně odhalil Stalinovy zločiny

1960 –schválena nová ústava, která prohlásila Československo socialistickým státem (změna názvu na ČSSR)

Akční program KSČ (duben 1968) - měl navodit **socialismus s lidskou tváří**. Obsahoval změny, které v příštích dvou letech chtěla komunistická strana uskutečnit v oblasti politické (zejména v oblasti občanských práv a politického systému), ekonomické (ekonomická reforma v rámci socialismu), kulturní a zahraniční politice. Součástí změn měla být takzvaná demokratizace.

Dva tisíce slov (úplný název: „Dva tisíce slov, které patří dělníkům, zemědělcům, úředníkům, umělcům a všem“): jeden ze dvou nejvýznamnějších dokumentů Pražského jara. Vedení KSČ je odmítlo a později, v době tzv. politické normalizace dokument Dva tisíce slov označila za kontrarevoluční. Dokument vznikl na podnět pracovníků Československé akademie věd. Jako manifest jej sepsal reformní komunistický spisovatel Ludvík Vaculík. Text vyšel 27. června 1968 v *Literárních listech* a denících *Práce*, *Mladá fronta* a *Zemědělské noviny*. Manifest podepsaly stovky osobností veřejného života a více než sto tisíc občanů.

Alexander Dubček - politik, hlavní osobnost Pražského jara 1968.

Brežněvova doktrína: názor, že socialistické zřízení v jakémkoliv socialistické státu je třeba bránit i za pomoci vojenské síly. Tj. povinnost komunistických stran bránit socialismus a mezinárodní postavení socialistického společenství. S využitím jedné formulace ve smlouvě z Varšavy dokazovala oprávněnost útoku vojsk Varšavské smlouvy v zájmu "ochrany" socialismu. Z této povinnosti se odvozovalo právo zasahovat do vnitřních záležitostí socialistických států => okupace 68.

20. – 21. 8. 1968 – vpád vojsk „socialistické pětky“ Varšavské smlouvy (Bulharsko, Maďarsko, NDR, Polsko a SSSR) do ČSR, od 2. světové války největší vojenský zásah v Evropě, vpadli členové VS proti vlastnímu členovi v paktu.

Provolání ke všemu československému lidu, vydáno ÚV KSČ (20. srpna 1968) - uvádí se v něm, že vojska obsazují ČSSR proti vůli ústavních orgánů a bez jejich vědomí.

26. 8. 1968 Moskevský protokol podepsán prezidentem Svobodou pod nátlakem (přijat 31.8.1968 na zasedání ÚV KSČ):

měl zastavit reformní a demokratický vývoj v naší zemi, byl protiprávní, proti ústavě, utajovaný pro lidi (2 verze – pro lid a pro Moskvu, lid měl být srozuměn, že k reformám bude dále přihlíženo a bude se pokračovat (což se nestalo).

Zákon o česko-slovenské federaci (přijátý v říjnu 1968) - Od 1. ledna 1969 jsou vytvořeny dvě samostatné národní republiky: Česká a Slovenská. Už v roce 1970 je ústava změněna směrem ve prospěch centralizace.

Jan Palach (zemřel v r. 1969): student filozofie na Karlově Univerzitě, který na protest proti okupaci Československa armádami států Varšavské smlouvy spáchal 16. ledna 1969 sebevraždu sebeupálením v horní části Václavského náměstí v Praze. Na následky svých zranění tři dny poté zemřel.

Jan Zajíc: student, jenž spáchal po vzoru Jana Palacha sebevraždu na protest proti okupaci Československa vojsky armád Varšavské smlouvy.

Normalizace bylo oficiální pojmenování pro čistky, propouštění ze zaměstnání, zavedení tuhé cenzury, zrušení mnoha zájmových a politických sdružení a organizací a další represivní opatření po násilném potlačení Pražského jara v roce 1968 armádami Varšavské smlouvy.

Charta '77 – byla neformální československou občanskou iniciativou, která kritizovala „politickou a státní moc“ za nedodržování lidských a občanských práv v ČSSR. Vznikla jako programový dokument české protikomunistické opozice. Pojmenována je podle dokumentu Charta 77 (Prohlášení Charty 77) z 1. ledna 1977. Ukončila činnost 3.11.1992.

Několik vět – petice za lidskou a politickou svobodu, obsahovala 7 požadavků, sepsal ji Václav Havel spolu s dalšími. Byla čtena ve Svobodné Evropě a na Hlasu Ameriky, podepsala ji řada známých osobností ze všech oblastí.

21.srpna 1989 – demonstrace při výročí srpnové okupace, rozeznána VB a milicí

Sametová revoluce - období změn v Československu mezi 17. listopadem 1989 a 29. prosincem 1989 (Václav Havel zvolen 1. nekomunistickým prezidentem ČSSR), které vedly k pádu komunistického režimu. K urychlení změn přispěl rozpad bývalého sovětského bloku a narůstající nespokojenost obyvatel. Václav Havel byl jednou z vůdčích osobností Sametové revoluce.

17.listopad 1989 Sametová revoluce – konec komunistického totalitního a začátek budování opět demokratického systému Československa

Konec listopadu 1989 Odstupuje Jakešovo vedení KSČ

29.prosinec 1989 Zvolen do čela státu Václav Havel

Česká a Slovenská Federativní Republika: oficiální název Československa od jara roku 1990 do 31. prosince 1992.

Rozdělení ČSFR (Česká a Slovenská Federativní Republika, resp. Česká a Slovenská Federatívna Republika - slovensky) – došlo k němu 1.1.1993. Na území bývalého Československa (1989 – 1992) vznikly jako důsledek vleklých národnostních sporů 2 samostatné státy Česká republika a Slovenská republika. Václav Havel byl poslední prezident ČSFR a první prezident České republiky.

Vstup ČR do EU: 1. květen 2004